
Panoramic Vision of Madalapanjika

మాదలాపజ్ఞికాయాః విహజ్ఞమదృష్టిః

Document Information

Text title : Panoramic Vision of Madalapanjika

File name : mAdalApanjikAyAHvahaMgamadRRiShTiH.itx

Category : misc, sahitya, article, pradIptakumArananda

Location : doc_z_misc_general

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : May 13, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 14, 2021

sanskritdocuments.org

మాదలాపజ్ఞోకాయాః విహజ్జమదృష్టిః

లేఖకః - నన్దప్రదీప్తకుమారః

గద్యసాహిత్యే మాదలాపజ్ఞోకా శ్రేష్ఠతమా కృతిర్వరీవర్తి । శ్రీజగన్నాథమన్దిరస్య ఇయం పజ్ఞోకా న పజ్ఞాంకపరకా అపితు ఐతిహాసపరకా ఏవ సర్వైర్మన్యతే । ఇయం న కేవలం పూర్వవర్తిరాజ్ఞాం పరిచయాత్మికా కిన్తు జగన్నాథమన్దిరస్య సర్వా నియమావల్యః అత్ర ఉపనివద్ధాః భవన్తి । కదాస్య ప్రవర్తనం జాతం ఏతద్ వ్యాఖ్యాతుం న కోఽపి ప్రత్యక్షతయా సమర్థః । తథాపి ఐతిహాసికతథ్యమవలమ్బ్య అస్మిన్ కార్యే పూర్వసూరిణః యథాసాధ్యం చేష్టితాః పరిష్కృతాశ్చ దృశ్యన్తే । అధ్యాపధి ఏతద్విషయే జిసాసా అసమ్పూర్ణా ఏవ । సమయానుసారం విభిన్నానాం రాజ్ఞాం తథా శ్రీమన్దిరస్య ఉత్కలరాజ్యస్య చ ఇతిహాసం విరచయితుం విభిన్న-కిమ్బదన్తీపురఃసరాః లేఖకాః ఇదం ప్రత్నం సాహిత్యం రససిక్తం కర్తుం చేష్టితవన్తః । ఇయం పజ్ఞోకా ఉత్కలస్య రాజవంశః, విభిన్నమన్దిరాణాం కిమ్బదన్తీ విషయే తథా ప్రాచీనశబ్ద-ప్రయోగానాం సమాహారేణ హృష్టపృష్టా సతీ ఉత్ఫుల్లితా దృశ్యతే ।

ప్రాచీన-ఓడిఆసాహిత్యే యే కేవలం గద్యగ్రన్థా దృష్టిగోచరా భవన్తి తేషు మాదలాపజ్ఞోకా శ్రేష్ఠతమా కృతిః । జగన్నాథమన్దిరస్య నీతినిర్ణయాః, నేవా-పూజావిధయః, శ్రీమన్దిరప్రశాసనప్రణాళ్యః, సమసామయికసామాజికవ్యవస్థాః, రాజనైరికపరివేశచిత్రాణి చ అత్ర సమ్యక్ రూపేణ చిత్రితాని సన్తి । ఓడిశా-గద్యసాహిత్యస్య వికాశోన్ముఖీ చిన్తాధారా అస్యాం పజ్ఞోకాయాం లిపివద్ధా దృశ్యతే । శ్రీష్టియద్వాదశశతాబ్ద్యరభ్య అధ్యాపధి దేవాధిదేవస్య శ్రీజగన్నాథస్య ఇతివృత్తమస్యాం పజ్ఞోకాయాం సముపలబ్ధమ్ । యథా వైదేశికాక్రమణాత్వారమ్భారం మన్దిరాద్యహిః జగన్నాథస్యాగమనం గుప్తస్థానే నివాసః పునః మన్దిరం ప్రత్యావర్తనాదికం సర్వాణి వృత్తాన్తాని మాదలాయాం వర్ణితాని సన్తి ।

అస్యాః మాదలేతి నామకరణే ఐతిహాసికేషు భిన్న మతాని దృశ్యతే । ఐతిహాసిక-మనమోహనచక్రవర్తిమతేన “ముదల” శబ్దాత్ మాదలా జాతా । తత్ర ముదలం నామ ముద్రితకరణమ్ । అర్థాత్ లేఖనాత్ పరం తం జతుద్వారా రాజ్ఞః స్వాక్షరమాధ్యమేన రుద్ధీక్రియతే । అస్మిన్ ప్రసగ్నే విదుషా రమాప్రసాద చాన్వేన భిన్నమతం ప్రదత్తమ్ ।

తన్మతానుసారం మర్దలః వాద్యవిశేషః । లిఖనాత్పరం మర్దలాకారేణ తం నిబద్ధ్య
 జతునాస్పృద్ధః క్రియతే స్మ । పణ్ణిత సూర్యనారాయణ దాశః, పణ్ణిత సదాశివ రథశర్కా,
 అధ్యాపకః ఆర్తవల్లభ మహాన్తి రాఖాల దాశ వన్దోపాధ్యాయః డః దేవేన్ద్ర మహాన్తి డః
 మాయాధర మానసిం ప్రముఖాః పణ్ణితాః ఐతిహాసికాశ్చ ఏతద్విషయం సమర్థితవన్తః
 । పరవర్తినమయే గవేషకః సత్యనారాయణ రాజగురుమహాభాగాః ద్వాభ్యాం తేలగు-
 శబ్దాభ్యాం మాదలాయా అర్థనిర్ధారణకర్తుం చేష్టితవన్తః । మోదలిః తథా మోదలుక్లా
 ఇతి ద్వా శబ్దౌ తేన వ్యవహృతౌ । ఆద్యః మోదలిః అర్థాత్ యః లిపిబద్ధః । ద్వితీయః
 మోదలుక్లా యః ధారావాహితతయా లిపిబద్ధా భవతి । ప్రకృతపక్షే ద్వా శబ్దౌ ఏకార్థకౌ స్తః
 । ఏతన్మతం గగనేద్రనాథ దాసాదయః అన్యే సమాలోచకాశ్చ సమర్థితవన్తః । మాదలేతి
 శబ్దస్య ఆభిధానికోర్థః అసమ్పూర్ణ ఏవ । శ్రీజగన్నాథవిగ్రహః సాక్షాదసమ్పూర్ణః ।
 సుతరాం కేచనః భక్తాః సాదరం జగన్నాథం మాదల ఇతి శ్రద్ధయా కథయన్తి ।
 శ్రీజగన్నాథవిగ్రహం లక్షీకృత్య అస్యాః మాదలేతి నామ విఖ్యాతమితి యుక్తియుక్తమేవ
 ప్రతిభాతి ।

అస్యాః పజ్ఞికాయాః న కోఽపి నిర్దిష్టో లేఖకో వర్తతే । కేవన అర్థశిక్షితకర్మచారిభిః
 మాదలా ప్రకటికృతా ఇతి వదన్తి । కిన్తు తన్మతం న స్వీకర్తవ్యమ్ । ఏతేషాం
 సజ్ఞ్యానిర్ధారణమసమ్భవమ్ । రాజ్ఞః నిర్దేశేన తే పారమృరికకార్యం కుర్వన్తి స్మ ।
 ముఖ్యతయా తే ద్విధా విభక్తాః । దేఉలకరణ-తథాఉకరణభేదాత్ । దేఉలకరణైర్నిఖితా
 పజ్ఞికా శ్రీజగన్నాథమన్దిరే ప్రచలితా స్వగృహే సంరక్షితా వర్తతే । తథాఉకరణైర్లిపిబద్ధా
 యా సా రాజప్రాసాదే సురక్షితా భవతి । శ్రీమన్దిరసీతినియోగవ్యవస్థా,
 సేవా, పర్వణి,పరమృరా, నియమావల్యశ్చ దేఉలకరణానామధికారే వర్తన్తే ।
 ఏతేషాం ధారావాహికీరచనాకారాః తే ప్రమాణితా । అనేకానాం రాజ్ఞాం రాజభోగ-
 రాజ్యశాసన-కీర్తికలాపాదయః విషయాః పుజ్ఞాసుపుజ్ఞరూపేణ తథాఉకరణైః
 సమ్పాదితా సన్తి । దేఉలకరణః తథాఉకరణశ్చ న కచ్చిత్ వ్యక్తివిశేషా , కిన్తు
 వంశానుక్రమికపరమృరానుసారేణ శ్రీజగన్నాథసేవకసమ్ప్రదాయవిశేషా ఏవ । డః
 హరేకృష్ణ మహతావేన “ఓడిశా ఇతిహాసే” భోజవంశ-గజపతి రామచన్ద్రదేవస్య
 సమసామయిక వటకృష్ణ మహాన్తిః మాదలాయా ఆద్యలేఖకరూపేణ స్వీకృతః ।
 మాదలాపజ్ఞికా న కేనాపి ఏకేన లేఖకేన లిఖితా । బహవో లేఖకాః సమయానుసారం
 వర్తన్తే , తేషాం నామాని జ్ఞాతుం ఐతిహాసికా న సమర్థా భవన్తి ।

మాదలాపజ్ఞికాయాః రచనాకాలవిషయే న కోఽపి సిద్ధాన్తః సర్వమాన్యః స్థిరీకృతశ్చ ।
 ఏతద్విషయే ఐతిహాసికాః సమాలోచకాః గవేషకాశ్చ నైకమతాని ప్రదత్తాని । కతిపయా

ఆలోచకాః అస్యాః రచనాకాల ఏకాదశ -ద్వాదశ - త్రయోదశశతకం వా మన్యన్తే ।
పునః కేచనః పంచదశ-షోడశ-శతకం వా స్వీకృతవన్తః । ఊనవింశ-శతాబ్దీ అస్యాః
సంరచనాకాల ఇతి డః నవీనకుమార సాహు ప్రముఖా సమాలోచకా కథయన్తి ।

ఓడిశా -ఇతిహాస- లేఖనావసరే పాశ్చాత్య ఆక్లాః అస్యాః మాదలాపజ్ఞికాయాః
సాహాయ్యం సీతవన్తః । మాదలాతిరిక్తం సాధనాభావాత్ తే మాదలం ప్రామాణికగ్రన్థరూపేణ
స్వీకృతిం దత్తవన్తః । ౧౮౨౨ శ్రీష్టాబ్దే షర్లి తథా ౧౮౭౨ ఈసపీయే హణ్డర ప్రముఖాః
పాశ్చాత్య పణ్డితాః మాదలా-సహాయతయా ఆజ్ఞభాషాప్రసూతం ఓడిశా ఇతిహాసం
విరచితవన్తః । షర్లిమతేన అస్యాః నిర్మాణసమయః త్రయోదశశతాబ్దీ అనగ్గభీమదేవ
ద్వితీయస్య కాల ఏవ । హణ్డరమతేన ఏకాదశశతాబ్దీ । ప్యారీమోహన ఆచార్యమతేన
త్రతోదశశతకమేవ । ఐతిహాసికః మనమోహన చక్రవర్తిభాషయా - It is know when these
records began to be kept but from the fact that a large number of details date from the
time of ananga bhimadeva, the system would appear to have been established by him as a
rule the later the accounts the more reliable they are. (Notes on the language and litreture
of odisha -part-3 and 4/M.M. chakravarti, J.A.S.B.-part -2 1897 p, 377)

మాదలాపజ్ఞికాయాం మోగల శబ్దప్రయోగాత్ మోగలనాం (యవనానాం) ఓశిశా -
ఆక్రమణాత్పరమియం పజ్ఞికా సృజితా ఇతి అపరే సన్నిహానాః భాషన్తే ॥

౧౯౩౨ శ్రీష్టాబ్దే డః ఆర్తవల్లభ- మహాన్తినా గద్యపద్యాదర్శ-సమ్పాదనావసరే
మాదలాపజ్ఞికా సాహిత్యరూపేణ స్వీకృతిః ప్రాప్తా । తేన యయాతికేశరీ సమయాదస్యాః
ఆవిర్భావో జాతః స్వీకృతః । తన్మతానుసారం- The panji seems to have begun from the
time of jajati keshari Introduction- prAchIna gadyapadyAdarshaH page-2 పూర్ణవన్త
ఓడిశా భాషాకోశకారేణ గోపాలచన్ద్ర ప్రహరాజేన మాదలాయాః రచనాసమయః
ఏకాదశశతాబ్దీ చోడగజ్గసమయ ఏవ నిశ్చితః । తన్నయే-

The madala panji the cunnalsvof the great temple at puri was begun to be preserved in the
temple since the 11th century A.D by king cholagangadev. Though there are reasons to
think that there have been interpolation,additions and alteration to the original entries , still
the language used in them and preserved upto date really shows it to be the bygone froms
of the present -day oriya. pUrNachandra bhAShAkoshaH vol-1 introduction

“ఓడిశా సాహిత్యర పరిచయ” నామకే గ్రన్థే గ్రన్థకారేణ సూర్యనారాయణ దాసేన
మాదలాయాః నిర్మాణకాలః చోడగజ్గదేవసమయః స్థిరీకృతః । శ్రీష్టతః ౧౦౭౭

కన్యా ౧౪ దివసే శుక్లదశమ్యాం చోడగజ్గదేవః సింహాసనాధిరూఢో బభూవ । తదాసిం దశహారాదివసే తస్యాభిషేకః సజ్ఞాతః । తద్దినే మాదలాపజ్ఞికాయా అయమారభస్తదాదేశేన ఆసిందితి తథ్యముపలభ్యతే ఓడిత సాహిత్యస్య ఇతిహాసే పుస్తకే ౧౯౩ పృష్టే । చోడగజ్గదేవస్య విద్యాస్పృహ, స్వకీయవంశావలి-లిపిబద్ధ-చిక్కిర్లయా చ మాదలా సమజని । ఏకాదశశతాబ్ద్యాఃరభ్య అధ్యావధి మాదలా లిపిబద్ధా దృశ్యతే । ఐతిహాసికః కృపాసింధు మిశ్రః “ఓడిత ఇతిహాస” పుస్తకే దాశమతం సమర్థయతి । డః మాయాధర మానసిహేనాపి

ఇదం సమర్థయన్ వక్తి తదీయే పుస్తకే - This chornicle is supposed to have been started at the command of the first king of the Ganga dynasty, Chodagangadeva of the 11th 12th century A.D. (history of Oriya Literature p. 41 Mayadhar Mansingh, 1962-Sahitya Academy Publication New Delhi)

పణ్ణిత సదాశివ రథశర్మప్రాప్త మాదలాయాం ప్రాచీన పాలి తథా బ్రాహ్మీమాతృకాయాః లిఖితశబ్దాః దృశ్యన్తే । “ఓడిత సాహిత్య ఇతిహాసే” డః హరేకృష్ణ మహతావేన సమ్పాదితే పుస్తకే అస్యాః రచనాకాలః ౧౬శ శతాబ్ది తి స్వీకృతః । యతో హి తదాసిం ఓడితా యవనానామధికారే ఆసీత్ । పణ్ణిత నీలకణ్ణ దాస విరచితే “ఓడిత సాహిత్యర క్రమపరిణామ” శీర్షకే పుస్తకే తేన భణితం - మాదలాపజ్ఞికా భోజవంశస్య ప్రథమ రామచన్ద్రదేవాత్ (౧౫౯౨-౧౬౦౭) న ప్రాచీనా । పృ-౨౬౯

పణ్ణిత వినాయక మిత్రేణ తు “ఓడిత సాహిత్యర ఇతిహాసే” మాదలా సప్తదశశతాబ్దియా ఏవ । ఐతిహాసికః కృష్ణచన్ద్ర పాణిగ్రాహీ అస్యాః రచనాకాలః షోడశశతాబ్ది మసతే । తన్మతానుసారం - “యదువంశ రాజా ఏ షణ్ణే ఉదిత హోఇలే । దనేఇ బిద్యాధరజ్కృ పుఅ తోటమీ గడరే థిలే । రాజా రామచన్ద్ర రాజా హోఇలే” । మాదలాపజ్ఞికా -పృ౬౨

డః కుజ్జువిహారీ త్రిపాతీ మతేన మాదలా పజ్ఞుదశశతాబ్దియా । పణ్ణిత సదాశివ రథశర్మణః పజ్ఞికానుసారం తేన భణితం -So in the light the above circumstances we are led to conclude that the madala panji(raj bhoga) was begun to be written during the suryavansi period some time about the 15th century and that copies of the same were made from time to time .

At least a copy of a part of the panji was made during the reign of ramachandra Deva of the last decade of the 16th century.(The chronicle of the jagannath temple of puri - Dr. K.B.tripathy,indian history congress proceedings of the twentieth session - 1957)

సమాలోచకేన రమేశ ప్రసాద మహాపాత్రేణ ఝజ్కారపత్రికాయాం షోడశశతాబ్ది అస్యాః

రచనాకాలః స్వీకృతః । “ఓడిత గద్యర వికాశధారా” పుస్తకే గోపాలమిత్రేణ ఏతత్తథ్యం స్వీకృతమ్ । డః నవీనకుమార సాహుమహాభాగేన ఊనవింశతతాబ్దీ నిశ్చయీకృతా । ఉపర్కుమతానుశీలనేన ఏకాదశ-ద్వాదశ-త్రయోదశపదేన ష్టర్లి-హణ్ణర-మనమోహన-ఆర్తవల్లభ-గోపాలచన్ద్ర-సూర్యనారాయణ-కృపాసిన్ధు-మాయాధర-సునీతికుమార-ఆనిరుద్ధ-సదాశివ రథశర్మ ప్రముఖాః దృష్టిపథం సమాయాన్తి । ద్వితీయః పఞ్చదశ-షోడశ సమర్థితాః హరేకృష్ణ మహతావ -నీలకణ్ణ-వినాయక-పరమానన్ద-రామప్రసాద-కృష్ణచన్ద్ర-కుజ్జ-విహారీ- రమేశ ప్రసాద-బీశీధర-గోపాలచన్ద్ర-సచ్చి రాఉతరాయ ప్రముఖాః మూర్ధన్యభూతాః ఆసన్ ।

మాదలాపజ్ఞికా శ్రీజగన్నాథం ప్రతి ఉత్కలీయానాం శ్రద్ధా సుమనం ప్రదదాతి । తం సమ్మానయతి । శ్రీజగన్నాథవిషయే ఊహాపోహం వక్తి । తద్వక్తం మాదలాయాం యయాతికేశర్యాం - “ఓడితా రాజార ప్రభు యే శ్రీజగన్నాథ మహాప్రభు సే కాంహిభన్తి ? సేమానే కహిలే ముగల గోల హోఇలారు సోమోన్ద్ర ఛాడి ఐలాకు అపారదిన హోఇగలా । శ్రీపరమేసరజ్కు పాతాలీ కరి సునుపురు ఆడే కౌణ్ణారే బిజే కరాజలే గాన్తబ నాహి । ఏహాశుణి మహారాజా సునుపుర గలే । సేతారే ఖణ్ణాఇతజ్కు పచారిలే । సేమానే కహిలే ఆమే గాన్తబ నోహు । ఆమ్మ బాపా అజా కహన్తి దిఅబర ఏహి । ఏథితలే దింఅకు పోతిథిలే” । (మాదలాపజ్ఞికా పృ-౫-౬)

యద్భవతు మాదలా భాషా బహుప్రాచీనా । ఇతిహాసపరకా । సమ్మాననీయా । భవతు ఏకాదశతతాబ్దీకాలినా, అన్య వా కిన్తు అతిదీర్ఘకలేవరా సతీ ఉత్కల సారస్వభౌమ శేఖర లీలాకరస్య మధురాం శ్రీజగన్నాథసంస్కృతిం విస్తారయతితరాం మన్యే । తస్యై సశ్రద్ధ-ప్రణతిపూర్వకమాలేఖం విశ్రామయామి । జయ జగన్నాథ ।

— లేఖకః - నన్దప్రదీప్తకుమారః

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Panoramic Vision of Madalapanjika

pdf was typeset on May 14, 2021

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

